

SAVI

Savi on luonnonmateriaali, jota muodostuu kallion kuluessa. Savaa on käytetty jo pitkään – vanhimmat löydetyt saviset eläinhahmot ovat lähes 40 000 vuoden ikäisiä. Saviesineitä opittiin polttamaan noin vuonna 6 000 eaa., millä oli suuri merkitys metsästykseseen perustuvien yhteiskuntien siirtymiselle maanviljelykseen ja pysyviin asutuksiin. Dreijaaminen on tekniikka, jolla voi tehdä kulhoja.

VAD ÄR LERA?

Lera är ett naturmaterial som kommer till genom att berg, främst granit, vittrar sönder under miljontals år. När 15% av partiklarna är mindre än 0,002 mm har vi lera. Huvudkomponenterna är aluminiumsilikat, kvarts och fältspat.

GAMMALT HANTVERK

Lera har alltid formats till olika föremål. Man har hittat modeller av djur som daterats ända tillbaka till istiden, 37 000-12 000 f. Kr.

EN DREJAD SKÅL BLIR TILL

En keramiker kan använda ett flertal tekniker för att göra en skål: kavla, ringla, dreja. Man har drejat kärl i över 4 000 år och det är ett enkelt sätt att tillverka en rund skål. När den drejats skärs den loss från skivan och får torka till läderhård så att den håller formen men fortfarande går att skära i.

Nu svarvas skålen undertill så den blir snygg och ristade mönster kan göras. När skålen är torr skall den *skrojbrännas* i ca 900 °C, varefter den kan glaseras och brännas igen, stengods i 1200-1300 °C. Hela förloppet tar 1½-2 veckor.

VAD HÄNDER NÄR LERAN BRÄNNS?

<110 °C	Mekaniskt bundet vatten försvinner
250-350 °C	Kemiskt bundet vatten börjar avgå
400-600 °C	Kvartsomvandling vid 573°C
300-900 °C	Organiska föroreningar bränns bort
1100-1200 °C	Fältspaterna börjar smälta, krympning tydligt
>1200 °C	Glasfasen börjar, ytterligare krympning av leran

Kunskapen att bränna lerbefremål fick människan mycket senare, runt 6 000 f Kr. Nu kunde den odlade säden lagras skyddad i brända krukor – en trygghet under dåliga odlingsår vilket ledde till att allt fler jägare/samlare övergick till att odla marken och bli bofasta.

LERA.

“Det är samma sol som smälter vaxet och härdar leran.”

Egyptiskt ordspråk

SE EN KORTFILM OM LERA HÄR:

SYDKUSTEN
SYDKUSTENS LANDSKAPSFÖRBUND R.F.